

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

«низової естетики» та «гастики»), а з практичного, всіляка підтримка нових мистецьких форм, включення природи в структуру художніх творів, неймовірні зусилля щодо технізації мистецтва включно з експериментами його (мистецтва – Ю.С.) роботизації.

Усе означене повинно актуалізувати як «зовнішні», так і «внутрішні» чуття людини, спрямовуючи їх на «розширення простору чуттєвості». Сама постановка питання про можливість створення нової чуттєвості відкриває, подекуди, доволі несподівані теоретичні перспективи не стільки перед культурологією, скільки перед культурою і такою гуманітарною наукою як педагогіка. Реалізація програми «нової чуттєвості» потребуватиме авторського мистецтва, представники якого допомагатимуть культурологам і педагогам поступово формувати систему дошкільної та шкільної освіти, залучати нову спеціалізацію в університетську освіту.

Постійної уваги потребує історія української культури. За роки незалежності на теренах цього теоретичного блоку культурологія має очевидні здобутки, що стали наслідком систематизованої, кропіткої роботи. Проте, вивчення історії української культури має і свої перспективи. На нашу думку, це стосується, по-перше реконструкції української культури часів війни, з деталізованою фіксацією знищених пам'ятників, архітектурних споруд, фондів бібліотек, а по-друге, продовження дослідницької роботи щодо заповнення «білих плям» у персоналізованій історії української культури часів репресій (1934 – 1937) та переслідувань в умовах радянської влади.

Відтак, перспективи до подальшого розвитку української моделі культурології, безперечно, існують, а це спонукає кожного вітчизняного культуролога до напруженої дослідницької роботи.

Ірина Сікорська,
доцент кафедри культурології,
Маріупольський державний університет

ЯК КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО СПРИЯЮТЬ МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОГУ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗМАЇТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Культура і мистецтво відіграють фундаментальну роль у розвитку міжкультурного діалогу в умовах зростаючого культурного розмаїття європейських країн. Європейський

простір історично формувався як мозаїка різних мов, традицій, релігій і колективних пам'ятей, що робить міжкультурну взаємодію ключовою передумовою соціальної згуртованості та демократичного розвитку [2]. На відміну від політичних чи правових механізмів, культура і мистецтво пропонують гнучкі та інклюзивні інструменти комунікації, здатні долати символічні та емоційні бар'єри між спільнотами.

Мистецькі практики – театр, музика, література, кіно та візуальне мистецтво – створюють простір для репрезентації різних ідентичностей і досвідів, сприяючи взаємному пізнанню та емпатії. Сучасні дослідження підкреслюють, що культурні наративи відіграють особливу роль у формуванні міжкультурних компетентностей та переосмисленні складних тем, таких як міграція, історична пам'ять і соціальна інтеграція [3; 6]. У цьому сенсі мистецтво виступає не лише відображенням культурного різноманіття, а й активним агентом суспільного діалогу.

Особливе місце у сучасному міжкультурному діалозі Європи посідає українська культура, яка після 2022 року стала важливим комунікативним мостом між українським суспільством і європейською спільнотою. Через мистецькі та культурні практики Україна доносить до європейської аудиторії власний досвід війни, спротиву та суспільної стійкості, трансформуючи його у зрозумілу й універсальну мову культури. Українська культура дедалі частіше виступає простором осмислення спільних для Європи питань – захисту демократії, прав людини, історичної пам'яті та деколонізації культурного простору. У цьому контексті вона не лише інтегрується в європейський культурний дискурс, але й активно впливає на його оновлення, збагачуючи міжкультурний діалог новими смислами та перспективами. Українські митці, куратори та культурні інституції активно використовують мистецтво як інструмент осмислення війни, травми та колективної стійкості, залучаючи європейську аудиторію до глибшого розуміння українського досвіду [1; 8]. Через міжнародні виставкові проекти, театральні постановки, музичні тури та літературні переклади українська культура не лише репрезентує національну ідентичність, а й сприяє ширшому діалогу про спільні європейські цінності, деколонізацію культурного простору та захист демократії [4; 7].

На рівні європейської політики культура дедалі частіше розглядається як стратегічний ресурс для підтримки міжкультурного діалогу в кризових умовах. Дослідження Європейської комісії після 2022 року наголошують на зростаючій ролі культурних і креативних індустрій у зміцненні соціальної згуртованості та взаєморозуміння в багатокультурних суспільствах [5]. У цьому контексті українська культура постає не лише об'єктом солідарної підтримки, а й повноцінним суб'єктом формування сучасного європейського культурного діалогу.

Література

1. Biedarieva, S. (2023). War, art and visibility: Ukrainian artistic practices in the European public sphere. Berlin: Archive Books.
2. Council of Europe. (2008). White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity. Strasbourg.
3. Delanty, G. (2013). Formations of European Modernity: A Historical and Political Sociology of Europe. London: Palgrave Macmillan.
4. Dodonova, V. (2025). Dialogue between Ukrainian and European cultural values as a prerequisite for Ukraine's sustainable development. *European Journal of Sustainable Development*, 14(1), 45–58.
5. European Commission. (2023). Culture and Democracy: Strengthening Cultural Participation and Intercultural Dialogue in Times of Crisis. Brussels.
6. Ivashchuk, A. (2025). Shaping Ukraine's cultural image through intercultural dialogue in the global information space. *International Journal of Cultural and Humanitarian Relations*, 7(2), 33–49.
7. Гаврилович, С. М. (2025). Культурний діалог України в міжнародних виставкових практиках візуального мистецтва (2014–2024). *Вісник культурологічних досліджень*, 2, 61–72.
8. Журженко, Т. (2022). Культура, пам'ять і ідентичність України в умовах війни. *Journal of Contemporary European Studies*, 30(4), 523–537.

Туркало Роман,
2 курс, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
ОНП «Культурологія»,
Маріупольський державний університет

ВІДОБРАЖЕННЯ КОЛОНІЗАЦІЇ В МИСТЕЦТВІ МИРОСЛАВА ЯГОДИ: «СТРАТА. MOSCOW НАД НАМИ» (1989)

Український художник і поет Мирослав Ягода (1957–2018) у своїй творчості дотримувався чіткої нонконформістської позиції, проживши все життя в аскетизмі не зраджуючи своїм поглядам і принципам.